

APROXIMACIÓ A L'EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA DEL BAGES EN L'ÚLTIM QUINQUENI (1975-81)

Francesc Comas

El Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya ha fet públiques les dades provisionals del padró municipal d'habitants de Catalunya segons l'últim recompte realitzat l'any 1981 (1).

Aquest article intenta fer una primera valoració d'aquest padró en la comarca del Bages en espera de la propera publicació de dades més concretes (moviment natural, fenòmens migratoris, estructura d'edats, llocs de procedència, etc.,) que pugui oferir aquest padró per analitzar d'una manera més detallada quin ha estat el comportament demogràfic en aquest període i fer possibles previsions del futur de la població del Bages.

Aquesta anàlisi l'hem feta a dos nivells, el primer de la comarca respecte a tot Catalunya i el segon a nivell municipal.

1. NIVELL COMARCAL

Les dades absolutes del padró de l'any 1981 xifren la població del Bages en 150.657 hb. la qual cosa representa respecte al padró anterior de 1975 un increment de 2.401 hb. que ve a donar un 1,6 % de creixement.

Aquest fet ens permet treure unes

primeres conclusions: Si bé a nivell del total de població el Bages continua mantenint el lloc setè que ja ocupava en els anys 70 i 75 (2) no podem dir el mateix respecte al percentatge de creixement, del lloc número vuit s'ha vist desplaçat al número d'ordre disset com podem veure en el quadre 1.

QUADRE 1. COMARQUES ORDENADES SEGONS LA TAXA DE CREIXEMENT

Comarca	Nº ordre 1976 - 81	Nº ordre 1971 - 75
Vallès Occ.	1	3
Barcelonès	2	1
Baix Llobregat	3	2
Vallès Or.	4	5
Maresme	5	4
Tarragonès	6	6
Baix Camp	7	7
Gironès	8	9
Osona	9	16
Segrià	10	10
La Selva	11	17
Garraf	12	11
Anoia	13	12
Baix Empordà	14	13
Alt Penedès	15	18
Alt Empordà	16	14
BAGES	17	8

Un fet semblant ens trobem en analitzar les taxes anuals de creixement acumulatiu de la població on veiem de

nou la pèrdua de posicions respecte al total de Catalunya (quadre 2)

QUADRE 2. TAXA ANUAL DEL BAGES

Taxa anual		Nº ordre segons taxa	
1971 - 75	1976 - 81	1971 - 75	1976 - 81
2,0	0,3	10	23

Les dues variables posen de manifest la tendència que ja es començava a intuir en el padró de 1975 (3) les comarques capdavanteres en el procés d'industrialització a Catalunya i dominades per una indústria tradicional majoritàriament són afectades per una dinàmica demogràfica molt regressiva, on el saldo migratori que s'hagi pogut produir no pot omplir el buit que provoca la disminució del creixement natural.

Isabel Pujades en un estudi de les perspectives diferencials de la població de Catalunya (4) posava el Bages dintre del grup format per àrees que havien tingut un apogeu econòmic industrial en un passat que els convertí en nuclis immigratoris però que darrerament i en funció de la crisi han declinat el seu creixement, i que a la vegada tenen una tendència progressiva a l'envelliment ja que els adults madurs hi són nombrosos. Caldria afegir a aquests fets la importància dels canvis de localització industrial, de la dependència d'uns sectors econòmics concrets, etc., que han agreujat aquests fets respecte d'altres comarques.

Per tant, el Bages que ja entrava a partir dels anys setanta en una situació de tancament del cicle expansiu, ha vist disminuir molt fortament en aquest últim quinquenni el seu possible redreçament, situació que es fa difícil d'invertir mentre continuïn persistint les condicions econòmiques actuals.

2. NIVELL MUNICIPAL

Malgrat aquesta tendència global d'estancament que s'està produint en aquests últims anys hom pot observar que, hi ha uns municipis molt més dinàmics que altres.

En el quadre 3 hem col·locat els municipis del Bages segons l'ordre que ocupaven en funció de la taxa anual acumulativa en el període 1975 - 81, així com l'ordre de l'intercensal anterior.

Segons aquesta variable solament vuit dels trenta-cinc municipis (un 23 %) que formen la comarca han mantingut una taxa anual superior a la unitat, la qual cosa ens ve a indicar que el creixement de la població d'aquests municipis pot estar influït encara per la importància de la immigració (sigui intercomarcal o no). Veiem que dintre d'aquest grup hi queden inclosos els municipis de la rodalia de Manresa: St. Fruitós, Navarcles, St. Joan, etc., tendència que ja s'havia donat en els anys anteriors. Aquests municipis actuen en alguns casos com a pobles-dormitori per la seva proximitat a Manresa o bé han crescut en generalitzar-se la forma d'hàbitat de vivenda unifamiliar (St. Joan, Navarcles, Artés, St. Fruitós). Cal destacar també tres municipis que fins aquest moment no havien tingut mai un pes específic important dintre

QUADRE 3. MUNICIPIS DEL BAGES ORDENATS SEGONS LA TAXA DE CREIXEMENT

Municipi	Nº ordre 1976 - 81	Nº ordre 1971 - 75
St. Fruitós	1	5
St. Salvador	2	24
Navarcles	3	2
St. Joan V.	4	1
St. Feliu S.	5	12
Artés	6	3
Castellnou	7	17
Santpedor	8	7
Balsareny	9	29
Rocafort i Pont V.	10	15
L'Estany	11	16
St. Vicenç de C.	12	8
Navàs	13	13
Mura	14	26
Castellbell	15	21
Manresa	16	4
Moià	17	10
Sta. M ^a d'Oló	18	30
Sta. Cecília	19	9
Avinyó	20	6
Calders	21	25
Súria	22	14
Cardona	23	20
Fonollosa	24	19
Monistrol de C.	25	22
Callús	26	18
Sallent	27	11
Monistrol de M.	28	23
Castellfollit	29	32
St. Mateu	30	28
Rajadell	31	35
Aguilar de S.	32	33
Castellgalí	33	31
Talamanca	34	34
Gaià	35	27

del total comarcal, cas de St. Salvador de Guardiola que ha passat del lloc vint-i-quatre al segon en funció d'un fet puntual com ha estat la construcció d'una urbanització en un poble on el total poblacional era molt petit, la qual cosa ha fet que la seva taxa anual s'hagi elevat en haver augmentat en 87 hb. respecte a 1975 (creixement del 16 %).

Un fet semblant passa a St. Feliu que ha augmentat en 71 hb. (12 % de creixement) o bé Castellnou que guanya vuit habitants i això representa un 8,6 % de creixement.

Un segon grup el formarien els deu municipis següents que presenten unes taxes que oscil·len entre 0 i 1, aquests malgrat que experimenten aug-

ments de població, se situen en nivells pròxims o inferiors a llur creixement vegetatiu i es pot afirmar, en principi, i a manca de dades suficients, que molts d'ells hauran registrat fenòmens d'emigració. Destaca en aquest grup la caiguda de Manresa que ha guanyat 980 hb. (5) en aquest intercensal.

El tercer grup -format per vuit municipis- engloba aquells municipis que la seva taxa oscil·la entre 0 i 1.

Veiem que dintre d'aquest grup hi comencen a predominar els pobles rurals o marcadament agrícoles així com municipis de llarga tradició industrial: Súria, Cardona que com a conseqüència de la crisi econòmica han experimentat una caiguda de la immigració i un ascens de l'emigració (no forçosament fora de la comarca o de Catalunya) produint-se una pèrdua de població real.

Un quart grup el formarien els deu municipis restants amb taxes superiors al - 1 ‰, dintre d'aquest grup a l'igual que l'anterior hi trobem municipis industrialitzats: Sallent (6) Castellgalí les causes del retrocés serien les mateixes que en el grup anterior encara que més agreujades i municipis agraris molts dels quals ja ocupaven els últims llocs en el padró de 1975. Aquest últim grup continua presentant una tendència a la pèrdua de població, més que per qüestions d'emigració a zones industrials com havia passat en la dècada dels seixanta (7), per la composició de la població, majoritàriament envellida, i que per tant no pot augmentar el creixement natural -i com a conseqüència la població- del municipi.

Una visió de síntesi de la dinàmica dels municipis del Bages es presenta en els quadres 4 i 5.

QUADRE 4. MUNICIPIS AGRUPATS SEGONS LES TAXES ANUALS

Taxa	1976 - 81	1971 - 75
4 ‰	—	1
2,1 a 4	3	7
1,1 a 2	5	2
0,1 a 1	10	7
-1 a 0	8	4
-1 a -2	4	5
-2	5	9

En el quadre 4 veiem una clara tendència cap a la aproximació al creixement natural entre 1 i -1 ‰- ja que en el quinquenni anterior solament hi havia tretze municipis i ara se'n comptabilitzen un total de vint-i-tres (de nou es manifesta aquesta tendència al crei-

xement baix de la immensa majoria dels municipis). A la vegada desapareix la punta superior i s'escurça la inferior en funció dels factors ja esmentats: crisi, i fre del despoblament rural a les àrees industrials.

QUADRE 5. DINÀMICA DELS MUNICIPIS (1976 - 1981)

CREIXEMENT ABSOLUT TAXA ANUAL	+ 500 hb.	201 a 500 hb.	100 a 200 hb.	1 a 100 hb.	0 a -100 hb.	-100 a -200 hb.	> -200 hb.
> 1 %	NAVARCLES ST. FRUITÓS ST. JOAN	ARTÉS SANTPEDOR		ST. SALVADOR ST. FELIU CASTELLNOU			
0,1 a 1 %	MANRESA	ST. VICENÇ	BALSARENY NAVÀS	CASTELLBELL MURA MOIA L'ESTANY STA. M ^a D'OLÓ ROCAFORT			
-1 a 0 %					AVINYÓ CALDERS CALLÚS FONOLLOSA MONISTROL C. SÚRIA STA. CECÍLIA	CARDONA	
< -1 %					AGUILAR CASTELLFOLLIT ST. MATEU GAIA RAJADELL TALAMANCA		CASTELLGALÍ MONISTROL M. SALLENT

En el quadre 5 hem relacionat les dues variables de l'estudi: taxa anual i creixement absolut. Analitzant el quadre veiem que els municipis més dinàmics (taxa superior al 2 %) han augmentat llur població en més de 200 hb. llevat dels tres ja esmentats a causa del seu baix nombre de població. El segon grup -entre 0 i 1- experimenten creixements de població de menys de 200 hb. -exceptuant Manresa (pel seu volum de població) i St. Vicenç encara que aquest estaria molt a prop dels altres municipis (guanya 228 hb.).

Els restants municipis amb taxes negatives han perdut població, destacant-ne els nuclis industrials que pel seu major volum demogràfic n'han perdut molt més en valor absolut.

CONCLUSIONS

- Els municipis més dinàmics continuen situant-se al voltant de Manresa, o en altres per un fet puntual.

- Manresa ha disminuït en aquests

últims anys el pes important que havia tingut en la dècada dels seixanta dintre l'evolució demogràfica comarcal.

- Alguns nuclis de tradició industrial estan suportant la crisi econòmica amb una pèrdua important de població.

- Aquells municipis que han trobat una alternativa al tèxtil, sigui de tipus industrial o no, o aquells altres que presenten un cert equilibri entre els tres sectors de producció continuen mantenint-se dinàmics quant a guanys poblacionals encara que amb uns nivells molt baixos.

- Els nuclis agrícoles tradicionals continuen amb una tendència demogràfica regressiva que els porta, si no s'inverteix el procés, al despoblament.

Malgrat aquesta primera anàlisi caldrà esperar les dades parcials del Padró de 1981 per analitzar més detalladament quins factors han motivat aquesta evolució de la comarca del Bages.

NOTES

- (1) C.I.D.C. Població dels municipis i comarques de Catalunya (1975-81). Dades provisionals del padró municipal d'habitants de 1981. Octubre 1981.
- (2) "Estadística i societat". Fulls nº 14 - 15 - 16. Març, abril, maig 1982. Generalitat de Catalunya.
- (3) Ja en un article anterior posàvem de manifest aquesta tendència: Estructura per edats dels municipis del Bages segons el padró de 1975. *Miscel·lània d'Estudis bagencs* nº 1, Manresa 1981.
- (4) Jornades sobre la població a Catalunya els anys vuitanta celebrades l'1 de juny de 1982 per l'Associació Catalana de Ciència Regional. La classificació d'aquestes àrees es feia en funció de variables com la taxa anual acumulativa, la proporció de persones de més de seixanta-cinc anys, l'índex potencial de creixement de població activa i la proporció d'actius en el sector secundari.
- (5) Aquest guany és menor si ens atenem a la informació facilitada pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Manresa que el xifra en un total de 535 hb.
- (6) Sallent és el municipi que ha perdut més població de tota la comarca en aquests últims sis anys, ja que ha passat de 8.815 h. a 8.213 (-6,8 % de creixement).
- (7) Dificilment es pot emigrar a zones industrials quan a aquest lloc no hi ha treball per la crisi econòmica i a la vegada hi ha un excendent de mà d'obra, sobretot juvenil, motivat per l'arribada de classes plenes al mercat laboral.